

زخم‌های آشکار، دردهای پنهان: کارکردهای خودزنی بدون قصد
خودکشی در نوجوانان مبتلا به اختلالات روان‌پزشکی

دکتر پرستو کفائی، دکتر احمد برجعلی، دکتر زهرا شهریور

تعریف خودزنی بدون قصد خودکشی Non-Suicidal Self-Injury (NSSI)

- آسیب عمدی و مستقیم به بدن بدون قصد پایان دادن به زندگی (ناک، ۲۰۰۹)

برخی آمار

- میانگین ۱۶ درصد در سطح بین الملل و درصد بالاتر خودزنی در آسیا (فارکس و همکاران ۲۰۲۴)
- درصد شیوع NSSI در میان دانش‌آموزان و دانشجویان ایرانی بین ۳٫۴٪ تا ۴۰٫۸٪ متغیر است (ایزکیان، مرزاییان، حسینی، ۲۰۱۸).

کارکردهای NSSI

- منظور از کارکردهای NSSI دلایل و پیامدهای مورد انتظار افراد از انجام چنین کاری است (ویکتور و همکاران، ۲۰۱۴).
- بیشترین کارکرد شناسایی شده برای NSSI، تنظیم هیجان گزارش شده (تیلور و همکاران، ۲۰۱۷)

NSSI و اختلالات روان پزشکی

- خودزنی بدون قصد خودکشی ممکن است در بافت اختلالات روان پزشکی مختلفی رخ دهد. مانند اختلالات شخصیت، اختلالات خلقی، اختلالات برونی سازی شده، اختلالات اضطرابی، اختلال استرس پس از سانحه ، اختلالات خوردن ، اختلالات سوء مصرف مواد، اسکیزوفرنیا

- مطالعه ای که کاردهای خودزنی را بر حسب اختلالات روان پزشکی گزارش کند، انجام نشده است.

روش مطالعه

- توصیفی

- روش نمونه‌گیری: دردسترس و از بین نوجوانان بستری در بخش اطفال بیمارستان روزبه بود. ۱۱۰ نفر (۵۵ دختر و ۵۵ پسر) وارد مطالعه شدند که از این تعداد ۶۲ نفر (۴۸ دختر و ۱۴ پسر) افراد سابقه NSSI داشتند و ۴۸ نفر (۷ دختر و ۴۱ پسر) سابقه NSSI نداشتند.

- افراد با سابقه‌ی NSSI: مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته‌ی K-SAD-P1 و سیاهه‌ی اظهارات در مورد خودزنی

مصاحبه ی نیمه ساختاریافته ی K-SADS-PL (کافمن، ۱۹۹۷)

- مصاحبه ای نیمه ساختار یافته برای تشخیص اختلالات کودکان و نوجوانان
- بر مبنای معیارهای راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی ویراست چهارم
- ارزیابی اختلال های خلقی، سایکوز ها، اختلال های اضطرابی، اختلال های رفتار ایدایی، تیک، اختلال های دفعی و اختلال استرس پس از سانحه

سیاهه ی اظهارات در مورد خودزنی (کلونسکی و گلن، ۲۰۱۱): Inventory of Statements About Self-injury (ISAS)

- دو قسمت: فهرست اول لیستی از انواع رفتارهای خودزنی و فهرست دوم ۳۹ سوال در مقیاس لیکرتی جهت سنجش انگیزه‌های خودزنی
- سنجش ۱۳ کارکرد خودزنی

1. Affect Regulation

تنظیم هیجان

- فرد برای کاهش هیجانات شدید، آرام شدن یا رهاسازی فشار روانی دست به خودزنی می‌زند.
مثال: خودزنی می‌کنم تا اضطراب و تنش درونی‌ام کمتر شود.

2. Interpersonal Boundaries

مرزبندی بین فردی

• خودزنی برای ایجاد فاصله یا مرز میان خود و دیگران استفاده می شود.

مثال: خودزنی می کنم تا بین خودم و دیگران مرز بگذارم.

3. Self-Punishment

تنبیه خود

- زمانی که فرد خود را به دلیل احساس بی‌ارزشی، اشتباهات یا نفرت از خود مجازات می‌کند.
مثال: خودزنی می‌کنم چون فکر می‌کنم لیاقت تنبیه شدن دارم.

4. Self-Care

مراقبت از خود

- فرد از خودزنی برای ایجاد فرصتی جهت مراقبت از زخم و منحرف کردن توجه از دردهای هیجانی استفاده می‌کند.
مثال: خودزنی می‌کنم چون رسیدگی به زخم به من حس کنترل و مراقبت می‌دهد.

5. Anti-Dissociation / Feeling Generation

ضدتجزیه‌ای / تولید احساس

- افراد هنگام بی‌حسی، تهی‌بودن یا جداشدگی از خود، با ایجاد درد احساس «واقعی بودن» می‌کنند.
مثال: خودزنی می‌کنم تا از حالت بی‌حسی دربیایم و احساس کنم زنده‌ام.

6. Anti-Suicide

ضد خودکشی

- خودزنی به عنوان راهی برای جلوگیری از اقدام به خودکشی یا کنترل تکانه‌های خودکشی‌گرانه استفاده می‌شود.
مثال: خودزنی می‌کنم تا جلوی افکار خودکشی‌آم را بگیرم.

7. Sensation Seeking

هیجان خواهی

- فرد برای تجربه هیجان دست به خودزنی می زند.
مثال: خودزنی می کنم تا احساس هیجان یا تحریک شدید داشته باشم.

8. Peer Bonding

پیوند با همسالان

- خودزنی برای ایجاد احساس تعلق، نزدیکی یا مشابهت با دوستان یا گروه همسالان.
مثال: خودزنی می‌کنم تا حس کنم با دوستانم در یک گروه هستم.

9. Interpersonal Influence

تأثیر گذاری بین فردی

- فرد با خود زنی پیام یا نیاز هیجانی خود را به دیگران منتقل می کند، مثل جلب حمایت.
- مثال: خود زنی می کنم تا دیگران بفهمند چقدر درد می کشم یا کمک کنند.

10. Toughness

سرسختی

- خودزنی برای اثبات قدرت، تحمل درد یا نشان دادن اینکه فرد «قوی‌تر از احساساتش» است.
مثال: خودزنی می‌کنم تا به خودم ثابت کنم می‌توانم درد را تحمل کنم.

11. Marking Distress

نشانه گذاری رنج

- ایجاد علامت فیزیکی برای نشان دادن و قابل مشاهده کردن رنج روانی.
مثال: خودزنی می کنم تا رنجی را که درونم هست به شکل یک نشانه بیرونی نشان بدهم.

12. Revenge

انتقام

- خودزنی با هدف ایجاد احساس گناه یا ناراحتی در فردی که به او آسیب زده است.
- مثال: خودزنی می‌کنم تا کسی که مرا ناراحت کرده احساس بدی پیدا کند.

13. Autonomy

خودمختاری

- فرد برای تأکید بر کنترل بر بدن خود یا نشان دادن استقلال از دیگران دست به خودزنی می‌زند.
مثال: خودزنی می‌کنم تا نشان دهم نیازی به کمک کسی ندارم و خودم تصمیم‌گیرنده‌ام.

- اختلالات گروه BMD.ADHD.ODD شایع ترین اختلالات روان پزشکی در نوجوانان با سابقه خودزنی بدون قصد خودکشی هستند.
- در افراد مبتلا به اختلال ADHD ضد خودکشی و تنظیم هیجانی، بترتیب، مهم ترین کارکردهای رفتار خودزنی بدون قصد خودکشی هستند. در مبتلایان به BMD تنظیم هیجانی و ضد تجزیه ای مهم ترین کارکردهای رفتار خودزنی می باشند. برای افراد مبتلا به MDD تنظیم هیجانی و تنبیه خود، بترتیب مهم ترین کارکردهای رفتار خودزنی هستند و برای افراد دارای اختلال های گروه BMD.ADHD.ODD، ضد خودکشی و تنظیم هیجانی، بترتیب، مهم ترین کارکردهای رفتار خودزنی بدون قصد خودکشی هستند.

نتایج

- تنظیم هیجانی شایع‌ترین کارکرد خودزنی
- کارکرد ضد خودکشی در دو دسته از اختلالات (ADHD و گروه ADHD, BMD, ODD) به عنوان مهم‌ترین کارکرد خودزنی بدون قصد خودکشی، مشاهده شد

پیشنهادات بالینی و پژوهشی

- کارکردهای خودزنی بدون قصد خودکشی در نوجوانان پسر بررسی شود، پژوهش بر روی نوجوانانی که بستری نیستند انجام شود و نتایج پژوهش با گروه کنترل مقایسه شود.
- در مداخلات مربوط به NSSI، به مسئله ی عدم تنظیم هیجانی آنان توجه شود.
- از آنجایی که یکی از کارکردهای NSSI به خصوص در افراد مبتلا به ADHD، پیشگیری از خودکشی است، ارزیابی خطر خودکشی پیش از مداخلات برای NSSI پیشنهاد می شود.

با تشکر از توجه شما